

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การรับรู้ วิธีคิด และการปรับตัวในการใช้พื้นที่เมืองโบราณ ดงละคร ของชุมชนดงละคร ตำบลดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก (Perception and Adaptation : Community Landuse Strategies in the Ancient Town of Dong Lakorn)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวภัทราวดี ดีสมโชค (Miss Pathravadee Deesomchoke)
แผนกวิชา/คณะ	คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ปฐมฤกษ์ เกตุทัต
ปี	2552

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “การรับรู้ วิธีคิด และการปรับตัวในการใช้พื้นที่เมืองโบราณดงละครของชุมชนดงละคร ตำบลดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก” นี้ ได้มีประเด็นที่นำมาศึกษา 3 ประเด็น คือ ประเด็นแรก พัฒนาการการก่อตัวของชุมชนดงละครบริเวณเมืองโบราณดงละคร ตั้งแต่ช่วงก่อนการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานดงละคร ประเด็นที่สอง ปัญหาและผลกระทบที่มีต่อชาวบ้านจากการจัดการพื้นที่ของภาครัฐ ตั้งแต่มีการประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน ในปี พ.ศ. 2478 ประเด็นที่สามคือ วิธีคิด วิธีการปรับตัว แนวความเชื่อในการแก้ปัญหา และการรับรู้ความหมายเรื่องพื้นที่ของชาวบ้านดงละคร

ชาวบ้านดงละครนี้เป็นกลุ่มคนที่อพยพเข้าอยู่อาศัยและทำกินตั้งแต่ก่อนที่มีการขึ้นทะเบียนโบราณสถานแห่งชาติเมืองโบราณดงละคร ในปี พ.ศ.2478 ชาวบ้านดงละครได้มีวิธีคิดและการปรับตัวในการแก้ไขปัญหาเรื่อยมาตั้งแต่มีการเข้ามาอยู่และทำกิน ในช่วงเวลาที่มีการเข้ามาของภาครัฐและนักวิชาการ ได้มีการนำความรู้เกี่ยวกับพื้นที่เมืองโบราณมาสู่ชาวบ้าน พร้อมกับจัดการควบคุมพื้นที่เมืองโบราณดงละครให้เป็น “พื้นที่อนุรักษ์” และกันเขตพื้นที่โบราณสถานเพื่อควบคุม “พื้นที่” และ “คน” ให้อยู่ตามเงื่อนไขของภาครัฐ ในการจัดการนี้ก่อให้เกิดปัญหาผลกระทบต่างๆแก่ชาวบ้านที่มีความสัมพันธ์มายาวนานกับพื้นที่ โดยเฉพาะเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน และสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นต้น จึงเป็นผลนำไปสู่วิธีคิดและการปรับตัวในการแก้ไขปัญหาที่มีความหลากหลายในแต่ละปัจเจกบุคคลหรือแต่ละครอบครัว โดยขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและบริบทที่แตกต่างกัน

วิธีคิดและการปรับตัวของชาวบ้านในการแก้ปัญหาทำเพื่อสร้างความมั่นคงในสถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของครอบครัว ตลอดจนทำให้ “คน” และ “พื้นที่” อยู่ร่วมกันได้และดำรงอยู่ในพื้นที่อย่างมีเสถียรภาพในการอยู่อาศัยและทำกิน ดังนั้นจึงเห็นภาพของการขัดแย้งกับการประนีประนอมใน

ความสัมพันธ์ของภาครัฐและชาวบ้านในเรื่องพื้นที่ การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นเพียงภาพตัวแทนส่วนหนึ่งของชาวบ้านที่สะท้อนปัญหา วิธีคิดและการปรับตัว ออกมาเพียงช่วงเวลา เงื่อนไขและบริบทหนึ่ง แต่ความสัมพันธ์ของคนและพื้นที่ยังคงมีความผูกพันกันต่อไปไม่สิ้นสุด